

Correctievoorschrift HAVO

2007

tijdvak 2

economie 1

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

- 4 De examiner en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommitteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
 - 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.

- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 58 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen punten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één punt afgetrokken tot een maximum van drie punten voor het hele examen.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opmerking

Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.

Opgave 1

1 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

totale opbrengsten bij 20.000 varens: € 100.000

opbrengst per varen: $\frac{€ 100.000}{20.000} = € 5$

2 maximumscore 2

50.000 varens

Uit de verklaring moet blijken dat bij die afzet de winst nul is.

3 maximumscore 2

€ 25.000

Uit de verklaring moet blijken dat de totale winst het verschil is tussen de totale opbrengsten (€ 300.000) en de totale kosten (€ 275.000).

4 maximumscore 2

vraag 1 ja

vraag 2 nee

vraag 3 ja

vraag 4 ja

Opmerking

Voor elke fout één punt in mindering brengen.

Opgave 2

5 maximumscore 1

uit het feit dat in 2004 het werkloosheidspercentage het laagst was / uit de toename van de werkloosheid in 2005 / uit het hogere werkloosheidspercentage in 2005

6 maximumscore 1

7.444.000 (personen)

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

7 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- bij (a): $\frac{100}{5,3} \times 396.000 = 7.471.698$ 2
- bij (b): $7.471.698 - 396.000 = 7.075.698$ 1

Opmerking

Een andere juiste manier van afronden ook goed rekenen.

8 maximumscore 3

Bart seizoenwerkloosheid
 Meike structuurwerkloosheid
 Saskia frictiewerkloosheid
 Femke structuurwerkloosheid
 Tim conjunctuurwerkloosheid

Opmerking

Voor elke fout één punt in mindering brengen.

Opgave 3

9 maximumscore 2

50 cent / € 0,50

10 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- vraagverandering: $\frac{2 \text{ miljoen} - 3 \text{ miljoen}}{3 \text{ miljoen}} \times 100\% = -33\%$ 1
- prijsverandering: $\frac{50}{250} \times 100\% = 20\%$
- prijselasticiteit: $\frac{-33\%}{20\%} = -1,65$ 1

Opmerking

Een andere juiste manier van afronden ook goed rekenen.

11 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de restauranthouders veel minder hamburgers verkopen en dus minder personeel nodig zullen hebben.

12 maximumscore 2

uitspraak 1 juist
 uitspraak 2 onjuist

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 4

13 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{119}{106} \times \text{€ } 14,50 = \text{€ } 16,28$$

14 maximumscore 2

- bij (1) dalen
- bij (2) gelijk blijft
- bij (3) dalen

Opmerking

Voor elke fout één punt in mindering brengen.

15 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Een antwoord waaruit blijkt dat de vraag naar kappersdiensten zou afnemen waardoor kappers minder zouden verdienen zodat er minder inkomstenbelasting zou worden betaald.
- Een antwoord waaruit blijkt dat het zwarte circuit aantrekkelijker zou worden en daardoor in omvang zou toenemen zodat er minder inkomstenbelasting zou worden betaald.

Opgave 5

16 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat er geen wegingsfactoren zijn gegeven.

17 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$116,8 \times 1,012 = 118,2$$

Opmerking

Voor de berekening: $116,8 + 1,2 = 118,0$ geen punten toekennen.

18 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- hogere olieprijsen
- hogere looneisen
- hogere gemeentelijke tarieven

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 2

fragment 2

Uit de verklaring moet blijken dat het bereiken van de capaciteitsgrenzen tot gevolg heeft dat de prijzen stijgen.

20 maximumscore 2

uitspraak 1 onjuist

uitspraak 2 onjuist

uitspraak 3 juist

uitspraak 4 juist

Opmerking

Voor elke fout één punt in mindering brengen.

Opgave 6

21 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

salaris heer Reinders € 23.000

salaris mevrouw Reinders € 28.000

rente: $0,03 \times € 15.000$ € 450

dividend € 600

bruto primair inkomen € 52.050

Opmerking

Voor elke fout één punt in mindering brengen.

22 maximumscore 2

incidentele loonstijging

Uit de verklaring moet blijken dat de loonstijging een persoonsgebonden aangelegenheid is.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 maximumscore 2

- a formeel
 - b formeel
 - c informeel
 - d informeel
 - e informeel
 - f wit
 - g wit
 - h grijs
 - i grijs
 - j grijs
- 1
- 1

Opmerking

Een punt alleen toekennen indien alle bijbehorende antwoordelementen juist zijn.

Opgave 7

24 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat honden lasten / kosten veroorzaken die door de hondenbezitters niet zelf worden gedragen / betaald.

25 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$0,8 \times (20.000 \times \text{€ } 49 + 8.000 \times \text{€ } 75 + 2.000 \times \text{€ } 88) = \text{€ } 1.404.800$$

Opmerkingen

- *Voor de berekening: $20.000 \times \text{€ } 49 + 8.000 \times \text{€ } 75 + 2.000 \times \text{€ } 88) = \text{€ } 1.756.000$ één punt toekennen.*
- *Voor de berekening: $0,80 \times (12.000 \times \text{€ } 49 + 6.000 \times \text{€ } 75 + 2.000 \times \text{€ } 88)$ geen punten toekennen.*

26 maximumscore 2

uitspraak 1 onjuist

uitspraak 2 onjuist

uitspraak 3 onjuist

Opmerking

Voor elke fout één punt in mindering brengen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 8

27 **maximumscore 1**
appreciatie

28 **maximumscore 2**
Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{135,63 - 126,12}{126,12} \times 100\% = 7,5\%$$

Opmerking

Een andere juiste manier van afronden ook goed rekenen.

29 **maximumscore 2**
lager

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

Een verklaring waaruit blijkt dat de koers van de dollar in euro's meer gedaald is dan de koers van de yen in euro's zodat de dollar ten opzichte van de yen minder waard geworden is.

30 **maximumscore 2**

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat door de hogere eurokoers de export van de eurolanden duurder wordt / de import van buiten de eurolanden goedkoper wordt waardoor de vraag naar producten uit de eurolanden kan afnemen.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 22 juni naar Cito.